

arquitectura dels anys 30, 40 i 50

crònica

Des del mes de desembre passat la demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes ha organitzat un seguit d'actes culturals destinats a analitzar i donar a conèixer l'impuls que la «Tradició Moderna» tingué a partir dels anys 30 en l'arquitectura de les nostres comarques.

Aquests actes s'iniciaren amb la celebració d'unes jornades d'estudi dedicades a la documentació de l'arquitectura i l'urbanisme de les dècades dels anys 30, 40 i 50, que serviren per valorar l'obra d'aquell període, relativament poc coneguda, durant el qual l'arquitectura es transformà radicalment, tant des d'un punt de vista tipològic com estructural i formal.

Paral·lelament a la celebració d'aquelles jornades, a la sala d'exposicions d'aquesta entitat, s'obria al públic una mostra gràfica que recollia la producció arquitectònica més rellevant realitzada a les nostres comarques des de 1930 fins a 1960. Aquesta activitat es complementà el gener amb la publicació d'un catàleg monogràfic, i d'un volum de la col·lecció d'itineraris urbans dedicat a aquest tema, coeditat amb l'Ajuntament de Girona.

Calia una anàlisi d'aquesta etapa per veure la repercussió que tingué el fenomen del Moviment Modern a casa nostra, sobretot durant el període corresponent als anys 30. És clar que els aspectes innovadors en l'arquitectura es varen recollir, en general, a mitges. Molt poques obres arribaren a una renovació total com proposava el Racionalisme. Sobretot en la primera dècada es continuaren emprant les crugies a

RAMON CASTELLS

*Casa Bachs, 1949. Girona.
Enderrocada.*

*Casa Serra, 1931-33. Girona.
Estat inicial.
Autor: Emili Blanc Roig.*

ARXIU HISTÒRIC COL·LEGI D'ARQUITECTES, GIRONA

base de murs de suport i la transformació de l'arquitectura es tractà més com un canvi de la pell, que afectà sobretot a la forma i composició d'obertures i als acabats exteriors. Aquesta evolució parcial permetia dotar els edificis d'una imatge més en consonància amb la producció avantgardista del Racionalisme, sense entrar-hi a fons.

En general es tracta d'obres que es troben a mig camí entre la nova era i la tradició noucentista la qual cosa, sobretot a Girona, mantingué part del seu impuls per la força de l'obra masoniana, que allargà la seva influència en nombrosos edificis dels anys 30 i 40.

La mostra i el catàleg incloïen un total de 50 edificis, construïts durant aquell període tan dilatat, on difícilment trobem una coincidència d'actituds en la producció d'autors diversos, amb obres que sovint parteixen de principis contradictoris i amb resultats ideològicament fragmentaris.

No obstant això, es pot parlar d'un primer període de sis o set anys, en què l'efervescència de l'activitat que duia a terme el GATCPAC a Barcelona influencià l'obra d'alguns arquitectes de casa nostra. Els feia partir d'una certa unitat de criteris alhora de realitzar els seus edificis. És el cas d'Emili Blanch, recentment traspasat, Josep Claret i especialment Ricard Giralt que ja havia mostrat preocupació per la renovació en l'urbanisme i l'arquitectura des de feia temps, al qual devem una de les obres més significatives d'aquest període com és l'escola Ignasi Iglesias de Girona, actualment molt transformada. Altres autors presents a la mostra i al catàleg són Joan Aubert i Bartomeu Agustí d'Olot, amb algunes obres d'interès a aquella ciutat i a Camprodon.

Garatge Proauto, 1957. Girona. Autor: Joan M. de Ribot.

La producció de la dècada següent ve marcada per les influències classicitzants que el propi règim afavoria i que tenen com a conseqüència més directa el retorn a un tipus d'arquitectura històrica i més aviat acadèmica.

Exemple d'aquesta actitud és l'obra de Joaquim M. Masramon que obté el títol l'any 1940 i forma part d'una generació que parteix del trencament amb les avantguardes anteriors i del classicisme acadèmic que es promovia a l'Escola d'Arquitectura.

Inicià la seva activitat professional amb edificis que combinaven elements formals provinents del Renaixement, amb

un lèxic clarament acadèmicista. Aquesta actitud inicial, no tan allunyada tampoc del camí pres per Raimon Duran i Reynals, fou compartida també per altres arquitectes com Ignasi Bosch o Claudi Díaz, si bé des de llenguatges diferents i

segurament més heterodoxos, i va anar evolucionant amb una pràctica de composicions reiteratives que implicà unes obres monòtones, però d'una gran coherència que desembocaren, sobretot en els anys 50, cap a formes relacionades amb la

renovació avantgardista que pren força novament a partir de final dels anys 40.

La darrera etapa finalitzada correspon a la dècada dels 50 i és un període de traspàs entre l'arquitectura més monumental o pintoresca que el règim dels 40 afavoria, i les obres que es fan a partir dels 60, sobretot amb l'anomenada «escola de Barcelona» i l'augment de la influència exterior. Es tracta d'un període definit, que tampoc té gaire a veure amb l'arquitectura d'abans de la guerra, en què es consolida de nou, a casa nostra, el Racionalisme i es torna a pensar en un estil internacional.

Les limitacions imposades per la tradició constructiva en els edificis dels anys 30, es veuran superades per una indústria de la construcció emergent que en aquesta darrera etapa ja permet plantejar amb més normalitat una arquitectura moderna. El progressiu desvetllament econòmic, industrial i social, i la influència cultural exterior ajuden a superar les mancances de les avantguardes locals d'abans de la guerra.

En aquest sentit trobem obres d'interès de caràcter oficial, industrial i privat que ocupen espais clau en àrees de creixement urbà, sovint realitzades per arquitectes forans que, al costat d'algunes altres degudes a autors locals com Joan M. de Ribot i Josep Ros, complementen l'activitat iniciada per Masramon en els 40 i ajuden a consolidar l'inici de l'expansió urbana que el creixement econòmic afavorirà.

RAMON M. CASTELLS

També Joan Bordàs i Pelai Martínez conreenen esporàdicament el nou estil, com altres arquitectes més veterans que fan temteigs per adaptar-se als nous temps, com és el cas de Rafael Masó i de Joan Roca Pinet.

Casa del guarda. Fustes Coll-Viader. Girona. Enderrocada. Autor: Rafael Masó Valentí.